

FUNKCIONÁLIS PROGRAMOZÁS, II. RÉSZ

Az I. rész – az első hét FP-előadás – főbb témái

- A funkcionális programozás alapjai, λ -kalkulus
- Típus, típusváltozó, egyenlőségi típus, típuskifejezés, egyszerű és összetett típus (az SML *erősen típusos* nyelv)
- Név, érték, változó (nem frissíthető!), kifejezés (az SML-ben minden érték *teljes jogú érték*)
- Függvény (egyetlen paraméter!), részlegesen alkalmazható és magasabbrendű függvény; névtelen függvény (fn-jelölés vagy λ -kifejezés), mintaillesztés
- Egyszerű típus (int, real, char, bool, word, string, unit)
- Összetett típus: lista, rekord, ennes, nullas, datatype-deklaráció
- Listakezelő függvények (hd, length, map, filter, maxl, @, rev, revAppend, take, drop, foldr, foldl stb.)
- Lokális érvényű deklaráció: let-kifejezés, local-deklaráció
- Könyvtárak (Char, Int, Real, String, List, Bool, Option, Time, Timer stb.)
- Logikai műveletek (andalso, orelse, not), if-then-else kifejezés); lusta kiértékelés
- Polimorfizmus: paraméteres és többszörös terheléses
- Listák használata, futási idő mérése

Az I. rész – az első hét FP-előadás – főbb témái (folyt.)

- Kifejezések kiértékelése, mohó és lusta kiértékelés
- Jobbrekurzió, akkumulátor (gyűjtőargumentum)
- Példák `datatype`-deklarációra: felsorolásos típus, megkülönböztetett egyesítés, rekurzív típus; polimorf adattípus
- `datatype`-deklaráció és mintaillesztés; típuskonstruktorállandó és típuskonstruktorfüggény (típusoperátor), adatkonstruktorállandó és adatkonstruktorfüggény (operátor)
- Esetszétválasztás: `case`
- Opcionális értékek kezelése: `Option`, `getOpt`, `isSome`, `valOf` stb.
- Bináris és nem bináris fák és más gráfok `datatype`-deklarációval
- Egyszerű műveletek bináris fákon: `depth`, `nodes`, `fulltree`, `reflect` stb.
- Bináris fa bejárása (lista létrehozása bináris fa elemeiből): `preorder`, `inorder`, `postorder`
- Bináris fa létrehozása lista elemeiből: `balPreorder`, `balInorder`, `balPostorder`
- Elem törlése bináris fából: `join` és `remove`
- Bináris keresőfák: `lookup`, `insert`, `update`

KIÍRÁS

Kiírás

- `{TextIO.}print : string -> unit`
`print s` = kiírja az `s` értékét a standard kimenetre, és azonnal kiüríti a puffert.
- `{General.}makestring : numtxt-> string`
`makestring v` = eredménye a `v` érték *ábrázolása*.
- `{Meta.}printVal : 'a -> 'a`
`printVal e` = kiírja az `e` kifejezés értékét a standard kimenetre pontosan úgy, ahogyan az SML értelmező írja ki a „legfelső szinten”, és azonnal kiüríti a puffert. Eredményül visszaadja az `e` kifejezés értékét. *Csak interaktív módban használható.*

1. megjegyzés. A `{` és `}` kapcsos zárójelek között opcionális modulnév áll. Pl. `{TextIO.}print` azt jelenti, hogy a függvény a `TextIO` modulban van definiálva, de az SML-értelmező a `print` nevet rövid alakban is felismeri.

2. megjegyzés. `numtxt = int | real | word | word8 | char | string`

- Különböző típusú egyszerű értékeket alakítanak át füzérré a `toString` függvények:

<code>Bool.toString</code>	<code>: bool -> string</code>	<code>String.toString</code>	<code>: string -> string</code>
<code>Char.toString</code>	<code>: char -> string</code>	<code>Time.toString</code>	<code>: time -> string</code>
<code>Date.toString</code>	<code>: date -> string</code>	<code>Word.toString</code>	<code>: word -> string</code>
<code>Int.toString</code>	<code>: int -> string</code>	<code>Word8.toString</code>	<code>: word8 -> string</code>
<code>Real.toString</code>	<code>: real -> string</code>		

Kiírás (folyt.)

● Példák:

```
- print("alma"^"Korte\n");
almaKorte
> val it = () : unit

- makestring ~5.8e~3;
> val it = "~0.0058" : string

- printVal("alma"^"Korte\n");
"almaKorte\n"> val it = "almaKorte\n" : string

- makestring("alma"^"Korte\n");
> val it = "\"almaKorte\\n\"" : string
```

● printVal-lal tetszőleges típusú érték íratható ki, például ennes, rekord vagy lista:

```
- printVal (3, 5.0);
(3, 5.0)> val it = (3, 5.0) : int * real

- printVal {m2 = 3, m1 = 5.0};
{m1 = 5.0, m2 = 3}> val it = {m1 = 5.0, m2 = 3} : {m1 : real, m2 : int}

- printVal [#"A",#"Z",#":"];
[#"A", #"Z", #":"]> val it = [#"A", #"Z", #":"] : char list
```

Kiírás (folyt.)

- `printVal`-al `datatype`-deklarációval létrehozott típusú érték is kiírható ki, pl.

```
- datatype t = L | B of t * t;
> New type names: =t
  datatype t = (t, con B : t * t -> t, con L : t)
  con B = fn : t * t -> t
  con L = L : t
- val fa = B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L)));
> val fa = B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L)) : t
- printVal fa;
B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L))> val it = B(...
```

- A kiírt sor túl hosszú, a folytatását `...`-tal helyettesítettük.
- Törjük el a sort a `>` *válaszjel* előtt *szekvenciális* kifejezés alkalmazásával:

```
- (printVal fa; print "\n");
B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L))
> val it = () : unit
```

- Sajnos, az eredményül kapott érték nem `fa` értéke!

Kiírás (folyt.)

- Hogyan írjunk ki egy újsor-jelet úgy, hogy az eredmény mégis fa értéke legyen? Pl. így:

```
- let val res = printVal fa; val _ = print "\n"
  in
    res
  end;
```

```
B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L))
```

```
> val it = B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L)) : t
```

- Ez elég körülményes. A `before` operátort az ilyen esetek kezelésére vezették be:

```
- printVal fa before print "\n";
```

```
B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L))
```

```
> val it = B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L)) : t
```

- Szekvenciális kifejezés alkalmazásával további magyarázó szöveget írhatunk ki:

```
- (print "A fa változó értéke =\n"; printVal fa before print "\n");
```

```
A fa változó értéke =
```

```
B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L))
```

```
> val it = B(B(B(L, B(L, B(L, B(B(L, L), L))), L), B(L, L)) : t
```


Kiírás (folyt.)

- Hosszú lista, ill. egymásba skatulyázott adatszerkezetek esetén `printVal` (és maga az SML-értelmező is) alapesetben csak az első 20 listaelemet, ill. legfeljebb 20 szintet ír ki. A hosszat a `printLength`, a szintek számát a `printDepth` *frissíthető változó* szabályozza. Mindkét érték felülírható.

```
printLength : int ref      printLength := 7;  !printLength;
printDepth  : int ref      printDepth  := 3;  !printDepth;
```

- Példák:

```
- printLength := 6; printVal [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10] before print "\n"
[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ...]
> val it = [1, 2, 3, 4, 5, 6, ...] : int list
- printDepth := 4; printVal fa before print "\n";
B(B(#, #), B(#, #))
> val it = B(B(#, #), B(#, #)) : t
```

- **Figyelem:** a `printLength` és a `!printLength` kifejezések különböznek!

```
- printLength;          | - !printLength;
> val it = ref 7 : int ref |> val it = 7 : int
```

NYOMKÖVETÉS KIÍRÁSSAL: LISTÁK

Nyomkövetés kiírással: `length` (nem iteratív)

- Az MOSML-ben nyomkövetés csak a program szövegébe beírt kiíró függvényekkel lehetséges.
- Példa: a `length` függvény két változatának kiértékelése
- A `length` „naív” változata

```
fun length (_ :: xs) = 1 + length xs
  | length []       = 0
```

- A `length` „naív” változata kiíró függvényekkel (**félkövér** szedéssel az eredeti szöveg látható)

```
fun length ((_ : int) :: xs) =
    printVal(1 + (print " & "; printVal(length(printVal xs))
              before print " $ "
            )
          )
    before print " #\n"
| length []       = (print " * "; printVal 0
                    before print " %\n")
```

Nyomkövetés kiírással: lengthi (iteratív)

- A length iteratív változata

```
fun lengthi xs = let fun len (i, _::xs) = len(i+1, xs)
                    | len (i, [])      = i
                  in len(0, xs)
                  end
```

- A length iteratív változata kiíró függvényekkel (**félkövér** szedéssel az eredeti szöveg látható)

```
fun lengthi xs =
  let fun len (i, (_ : int) :: xs) =
    len((print " "; printVal((printVal i
      before print " $ ") + 1)),
    (print " & "; printVal xs)
  )
  before print "#\n"
  | len (i, []) = (print " * "; printVal i
    before print " %\n")

in len(0, xs)
end
```

Nyomkövetés kiírással: length egy alkalmazása

- length egy alkalmazása

```

fun length ((_ : int) :: xs) =
    printVal(1 + (print " & "; printVal(length(printVal xs))
                before print " $ "
            )
        )
    before print " #\n"
| length [] = (print " * "; printVal 0
               before print " %\n")

```

```

length [1,2,3];
& [2, 3] & [3] & [] * 0 %
0 $ 1 #
1 $ 2 #
2 $ 3 #

```

Nyomkövetés kiírással: lengthi egy alkalmazása

- lengthi egy alkalmazása

```

fun lengthi xs =
  let fun len (i, (_ : int) :: xs) =
    len(print " "; printVal((printVal i
                               before print " $ ") + 1)),
    (print " & "; printVal xs)
  )
  before print "#\n"
| len (i, []) = (print " * "; printVal i
                   before print " %\n")

in len(0, xs)
end

```

```

lengthi [1,2,3];
0 $ 1 & [2, 3] 1 $ 2 & [3] 2 $ 3 & [] * 3 %
#
#
#

```

Nyomkövetés kiírással: length és lengthi összehasonlítása

- length és lengthi kiértékelésének összehasonlítása

```
length [1,2,3];
```

```
lengthi [1,2,3];
```

```
& [2, 3] & [3] & [] * 0 %
```

```
0 $ 1 #
```

```
1 $ 2 #
```

```
2 $ 3 #
```

```
0 $ 1 & [2, 3] 1 $ 2 & [3] 2 $ 3 & [] * 3 %
```

```
#
```

```
#
```

```
#
```

Hibakeresés Poly/ML-ben

- Példafüggvény a Poly/ML debugger használatához

```
(* length : 'a list -> int
   length zs = a zs elemeinek száma *)
fun length zs =
  let (* len : 'a list -> int
       len xs = az xs elemeinek száma *)
      fun len []           = 0
        | len (_ :: xs) = 1 + len xs
    in
      len zs
    end;
```

- Töréspontot elhelyezni egy olyan segédfüggvényben lehet, amelyet egy másik függvény törzsében egy `let`-kifejezésben definálunk.
- A fontosabb hibakereső függvényeket lásd a következő fólián (konkretizálva a `length` és a `len` függvényre utaló hivatkozásokkal).
- A `PolyML.profiling : int -> unit` függvénnyel egy kifejezés kiértékelési idejét, ill. egyes függvények futási idejét és helyfoglalását monitorozhatjuk (részletek a PolyML-leírásban).

Hibakeresés Poly/ML-ben (folyt.)

```

PolyML.Compiler.debug := true;
open PolyML.Debug;

breakIn "len";
breakIn "length()len";
continue();
down();
up();
dump();
stack();
variables();
clearIn "length()len";

trace true;
step();
stepOver();
stepOut();

```

Hibakeresés engedélyezése; engedélyezett állapotban kell definiálni a vizsgálandó függvényt

Töréspont elhelyezése, rövid változat

Töréspont elhelyezése, teljes változat

Folytatás a töréspont következő előfordulásáig

Áttérés az előző hívási szintre a veremben

Áttérés a következő hívási szintre a veremben

A verem teljes tartalmának kiírása

A hívások kiírása a veremtartalom alapján

A változók értékének kiírása

Töréspont törlése, teljes változat

Nyomkövetés bekapcsolása

Adott hívási szinten tovább vagy beljebb

Adott hívási szinten tovább

Előző hívási szintre vissza

Részletesen ld. <http://dp.iit.bme.hu/polymml/docs/Debugging.html>. A példa megtalálható a http://dp.iit.bme.hu/sml/eloadas_anyagok/dp03s-fp08-10.sml címről letölthető fájlban.

Hibakeresés Poly/ML-ben (folyt.)

- A listaelemek értékének megjelenítéséhez *típusmegkötéssel* meg kell adni a típusukat.

```
(* length : real list -> int
   length zs = a zs elemeinek száma *)
fun length (zs : real list) =
  let (* len : real list -> int
       len xs = az xs elemeinek száma *)
      fun len []          = 0
        | len (_ :: xs : real list) = 1 + len xs
    in len zs
    end;
```

- length egy hibás változata a hibakeresés kipróbálásához

```
(* length : 'a list -> int
   length zs = a zs elemeinek száma *)
fun length zs =
  let (* len : 'a list * int -> int
       len xs = n + az xs elemeinek száma -- HIBÁS! *)
      fun len ([], n)      = n
        | len (_ :: xs, n) = len(xs, n)
    in len(zs, 0)
    end;
```

Hibakeresés Poly/ML-ben (folyt.)

- length egy másik hibás változata a hibakeresés kipróbálásához

```
(* length : real list -> int
   length zs = a zs elemeinek száma *)
fun length (zs : real list) =
  let (* len : real list * int -> int
       len xs = n + az xs elemeinek száma -- HIBÁS! *)
      fun len ([], n)          = n
        | len (_ :: xs : real list, n : int) = len(xs, n)
    in len(zs,0)
    end;
```

- length egy jó változata a hibakeresés, ill. a nyomkövetés kipróbálásához

```
(* length : real list -> int
   length zs = a zs elemeinek száma *)
fun length (zs : real list) =
  let (* len : real list * int -> int
       len xs = n + az xs elemeinek száma *)
      fun len ([], n)          = n
        | len (_ :: xs : real list, n : int) = len(xs, n+1)
    in len(zs,0)
    end;
```

NYOMKÖVETÉS KIÍRÁSSAL: BINÁRIS FÁK

Nyomkövetés kiírással: bináris fák

- Korábban tárgyaltuk a `nodes` és `depth` függvényeket, valamint akkumulátort használó `nodes a` és `depth a` változatukat.
- A következő fóliákon e függvények kiértékelésének nyomkövetésére mutatunk megoldást.
- A szöveg olvashatóságát (szintenként növekvő) *behúzással* javítjuk. A megfelelő számú szóköz beszúrására szolgál a `tab` függvény. A változó számú szóközből álló füzért paraméterként adjuk át, ezért olyan segédfüggvényeket vezetünk be, amelyeknek az őket meghívó függvényhez képest eggyel több paraméterük van.
- A függvények *kiírást szolgáló részek nélküli* szövegét **félkövér** szedéssel jelöljük.

Nyomkövetés kiírással: nodes (akkumulátort nem használ)

```

(* tab : string -> string
   tab i = a sorok behúzásához használandó i füzér szóközökkel kiegészítve *)
fun tab i = i ^ "    "

fun nodes f =
    let (* nodes0 : string -> 'a tree -> int
        nodes0 i f = a csomópontok száma az f fában;
            i a behúzáshoz használt füzér *)
        fun nodes0 i (N(a, t1, t2)) =
            (print("\n" ^ i ^ "<"); printVal a : int; print "> ");
            printVal(1 +
                nodes0 (tab i) (printVal t2 before print " *") +
                nodes0 (tab i) (printVal t1 before print " %")
                before print "$ ")
            before print(" #\n" ^ i)
        )
        | nodes0 i L = (print("\n" ^ i); 0)
    in
        nodes0 "" f
    end

```

Nyomkövetés kiírással: nodesa (akkumulátort használ)

```

fun nodesa f =
  let (* nodes0 i (f, n) = n + a csomópontok száma f-ben;
        i a behúzáshoz használt füzér
        nodes0 : string -> 'a tree * int -> int
        *)
    fun nodes0 i (N(a, t1, t2), n) =
      (print("\n" ^ i ^ "<"); printVal a : int; print "> ");
      nodes0 (tab i) (printVal t1 before print(" %\n" ^ (tab i)),
                  nodes0 (tab i) (printVal t2 before print(" *\n" ^
                                                                (tab i)),
                                printVal(n+1) before print " $"
                            )
      )
      before print(" #" ^ i)
    )
    | nodes0 i (L, n) = (* (print("\n" ^ i); n) *) n
  in
    nodes0 "" (f, 0)
  end

```

- A következő fóliákon nodes-t és nodesa-t hét csomópontból álló teljes fára alkalmazzuk.

Nyomkövetés kiírással: nodes és nodesa egy alkalmazása

```
f7 = N(1, N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)), N(3, N(6, L, L), N(7, L, L))) : int tree
```

```
- nodes f7;                                | - nodesa f7;
|
|
<1> N(3, N(6, L, L), N(7, L, L)) *         | <1> N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)) %
  <3> N(7, L, L) *                         |   N(3, N(6, L, L), N(7, L, L)) *
    <7> L *                                 |     1 $
      L %                                  |   <3> N(6, L, L) %
        $ 1 #                              |     N(7, L, L) *
    N(6, L, L) %                           |     2 $
  <6> L *                                  |   <7> L %
    L %                                    |     L *
      $ 1 #                                |     3 $ #
    $ 3 #                                  |   <6> L %
  N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)) %          |     L *
|                                           |     4 $ #
|                                           |     #
```

Folytatása a következő lapon.

Nyomkövetés kiírással: nodes és nodesa egy alkalmazása (folyt.)

```
f7 = N(1, N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)), N(3, N(6, L, L), N(7, L, L))) : int tree
```

(nodes f7)		(nodesa f7)		
<2> N(5, L, L) *		<2> N(4, L, L) %		
<5> L *		N(5, L, L) *		
L %		5 \$		
\$ 1 #		<5> L %		
N(4, L, L) %		L *		
<4> L *		6 \$ #		
L %		<4> L %		
\$ 1 #		L *		
\$ 3 #		7 \$ #	#	#
\$ 7 #				
> val it = 7 : int		> val it = 7 : int		

Nyomkövetés kiírással: `depth` (akkumulátort nem használ)

```

fun depth f =
  let (* depth0 i f = az f fa mélysége; i a behúzáshoz használt füzér
        depth0 : string -> 'a tree -> int
        *)
    fun depth0 i (N(a : int, t1, t2)) =
      (print("\n" ^ i ^ "<"); printVal a : int; print "> ");
      printVal(1 +
                Int.max(depth0 (tab i) (printVal t2 before print " *"),
                        depth0 (tab i) (printVal t1 before print " %")
                )
            before print("#\n" ^ i))
    | depth0 i L = (print( "\n" ^ i ) ; 0)
  in
    depth0 "" f
  end

```

Nyomkövetés kiírással: deptha (akkumulátort használ)

```

fun deptha f =
  let (* depth0 i (f, d) = d + az f fa mélysége; i a behúzáshoz használt füzér
        depth0 : string -> 'a tree * int -> int *)
    fun depth0 i (N(a : int, t1, t2), d) =
      (print("\n" ^ i ^ "<"); printVal a : int; print "> ";
       printVal(Int.max(depth0 (tab i) (printVal t2 before print(" *\n" ^
                                                                    (tab i)),
                                                                    printVal(d+1) before print " $ "
                                                                    ),
                depth0 (tab i) (printVal t1 before print(" %\n" ^
                                                                    (tab i)),
                                                                    printVal(d+1) before print " & "
                                                                    )
                )
       )
      before print(" #\n" ^ i)
    )
  | depth0 i (L, d) = (print( "\n" ^ i) ; d)
in
  depth0 "" (f, 0)
end

```

- A következő fóliákon depth-t és deptha-t hét csomópontból álló teljes fára alkalmazzuk.

Nyomkövetés kiírással: depth és deptha egy alkalmazása

f7 = N(1, N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)), N(3, N(6, L, L), N(7, L, L))) : int tree

- depth f7;

```
<1> N(3, N(6, L, L), N(7, L, L)) *
  <3> N(7, L, L) *
    <7> L *
      L %
      1 #
    N(6, L, L) %
  <6> L *
    L %
    1 #
  2 #
N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)) %
```

| - deptha f7;

```
|
| <1> N(3, N(6, L, L), N(7, L, L)) *
|   1 $
|   <3> N(7, L, L) *
|     2 $
|     <7> L *
|       3 $
|       L %
|       3 &
|       3 #
|     N(6, L, L) %
|     2 &
|     <6> L *
|       3 $
|       L %
|       3 &
|       3 #
|     3 #
|   N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)) %
|   1 &
```

Nyomkövetés kiírással: depth és deptha egy alkalmazása (folyt.)

Folytatás az előző lapról.

```
f7 = N(1, N(2, N(4, L, L), N(5, L, L)), N(3, N(6, L, L), N(7, L, L))) : int tree
```

(depth f7)		(deptha f7)
<2> N(5, L, L) *		<2> N(5, L, L) *
<5> L *		2 \$
L %		<5> L *
1 #		3 \$
N(4, L, L) %		L %
<4> L *		3 &
L %		3 #
1 #		N(4, L, L) %
2 #		2 &
3 #		<4> L *
		3 \$
		L %
		3 &
		3 #
		3 #
		3 #
> val it = 3 : int		> val it = 3 : int

KIVÉTELKEZELÉS

Kivételkezelés

- Kivételt az `exception` kulcsszóval deklarálunk, a `raise` kulcsszóval jelzünk, a `handle` kulcsszóval bevezetett kifejezésben kezelünk.
- A kivételt általában hibák jelzésére használjuk, de használhatjuk visszalépés kezelésére is (az utóbbira példa a `valtas` függvényben látható a következő fóliák egyikén).
- A kivételdeklaráció az adattípus-deklarációra (`datatype`-deklarációra) emélkeztet:
`exception name; exception name of ty.`
- Példák kivétel deklarálására: `exception Valt; exception Hiba of char * int.`
- A kivételkonstruktor állandó vagy függvény lehet. Példák: `Valt : exn, Hiba : char * int -> exn.`
- A kivételdeklaráció speciális adattípus-deklaráció, ui. az utóbbival ellentétben dinamikusan *bővíti* a kivételkonstruktorok halmazát.
- Kivétel jelzésére a `raise` kulcsszóval kezdődő speciális kifejezést kell használunk.
- Példák kivétel jelzésére: `raise Valt, raise Hiba("#N", 4).`
- `raise` (hipotetikus) típusa: `exn -> 'a.`

Kivételkezelés (folyt.)

- `raise` alkalmazásának eredménye az ún. *kivételcsomag*. Mivel a kivételcsomag polimorf típusú, bármely más típusal kompatibilis.
- A kivétel kezelése a `case`-szerkezetre emlékeztet: $E \text{ handle } P_1 \Rightarrow E_1 \mid \dots \mid P_n \Rightarrow E_n$
- Ha E „közönséges” értéket ad eredményül, a kivételkezelő egyszerűen továbbadja az eredményt.
- Ha E eredménye *kivételcsomag*, az SML megpróbálja illeszteni a $P_1, \dots, P_n$ mintákra.
  - Ha P_i ($1 \leq i \leq n$) az első illeszkedő minta, akkor E_i a kivételkezelő eredménye.
  - Ha egyetlen minta sem illeszkedik a kivételcsomagra, a kivételkezelő továbbpasszolja.
- Példák kivétel kezelésére:
  - `erme :: váltas (erme::ermelista) (osszeg-erme)`
`handle Valt => váltas ermelista osszeg`
  - `(fn i => kivKez i handle Hiba(c, i) => (print(str c); i-1)) 0`
- `handle` (hipotetikus) típusa: $exn \rightarrow 'a$.
- Legyen Ex exn típusú kivétel, e pedig tetszőleges kifejezés; ekkor az $e \text{ handle } Ex \Rightarrow c$ (kivételkezelőt tartalmazó) kifejezésben c -nek e -vel azonos típusúnak kell lennie.

Kivételkezelés (folyt.)

- A következő programrészlet példa kivétel deklarálására, jelzésére és kezelésére

```
exception Hiba of char * int;
```

```
fun kivKez 0 = raise Hiba("#N", 4)  
  | kivKez ~9 = raise Hiba("#M", 9)  
  | kivKez n = n;
```

```
fun kivKezel i =  
    kivKez i handle Hiba("#N", i) => (print "N"; i)  
                | Hiba("#M", i) => (print "M"; i-1);
```

```
kivKezel 0 = 4;  
kivKezel ~9 = 8;  
kivKezel 7 = 7;
```

Kivételkezelés (folyt.)

● Példa visszalépés programozására kivételkezeléssel

```

exception Valt;

(* váltás : int list -> int -> int list
   váltás ermelista osszeg = a lehető legkevesebb érmét tartalmazó olyan
                           érmelista, amely elemeinek összege osszeg
   PRE : ermelista = a váltásra használható érmék csökkenő értéksorrendben
         osszeg >= 0
*)
fun váltás _ 0 = []
  | váltás [] _ = raise Valt
  | váltás (erme::ermelista) osszeg =
    if (* ha az adott érme túl nagy, a következővel próbálkozunk *)
       erme > osszeg then váltás ermelista osszeg
    (* ha az adott érmétől kezdve sikerül felváltani, az jó;
       ha nem, a következő érmével kezdjük újra az adott ponttól *)
    else erme :: váltás (erme::ermelista) (osszeg-erme)
        handle Valt => váltás ermelista osszeg;

váltás [50, 20, 10, 5, 2] 197 = [50, 50, 50, 20, 20, 5, 2];

```

Kivételkezelés (folyt.)

• A leggyakoribb belső kivételek

Név	Művelet, amely a kivételt kiválthatja
Bind	Értékdeklarációban a jobb oldali kifejezés nem illeszkedik a bal oldali mintára.
Chr	<code>chr pred succ</code>
Div	<code>/ div mod</code>
Domain	Az érték kilóg az értelmezési tartományból.
Empty	<code>hd tl last</code>
Fail	<code>compile load loadOne</code> <code>Fail : string -> exn</code>
Interrupt	Megszakítás <code>ctrl/c</code> -vel.
Io	Ki/beviteli hiba. <code>Io : {cause : exn, function : string, name : string}</code>
Match	Mintaillesztési hiba <code>case</code> és <code>handle</code> kifejezésben, vagy függvényalkalmazásban.
Option	Hiba egy <code>Option</code> könyvtárbeli függvény alkalmazásakor.
Overflow	<code>~ + - * / div mod abs ceil floor round trunc</code>
Size	<code>^ array concat fromList implode tabulate translate vector</code>
Subscript	<code>copy drop extract nth sub substring take update</code>

- `Fail` és `Io` kivételkonstruktorfüggvények, a többi `exn` típusú kivételkonstruktorállandó.
- `Option` csak `Option.Option` néven használható, ha nem nyitjuk meg az `Option` könyvtárat.

HALMAZMŰVELETEK

Halmazműveletek: „benne van-e?” (isMem) és „ha új, tedd bele” (newMem)

- isMem igaz értéket ad eredményül, ha a keresett elem benne van a listában.

```
(* isMem : 'a * 'a list -> bool
   isMem(x, ys) = x eleme-e ys-nek
*)
fun isMem (_, []) = false
  | isMem (x, y::ys) = x = y orelse isMem(x, ys)

infix isMem
```

- newMem egy új elemet rak be egy listába, ha még nincs benne.

```
(* newMem : 'a * 'a list -> 'a list
   newMem(x, xs) = [x] és xs listaként ábrázolt uniója
*)
fun newMem (x, xs) = if x isMem xs
                    then xs
                    else x::xs
```

newMem, ha a sorrendtől eltekintünk, halmazt hoz létre.

Halmazműveletek: „listából halmaz” (setof)

- setof halmazt készít egy listából úgy, hogy kiszedi belőle az ismétlődő elemeket. Rossz hatékonyságú.

```
(* setof : ''a list -> ''a list
   setof xs = xs elemeinek listaként ábrázolt halmaza
*)
fun setof []          = []
  | setof (x::xs) = newMem(x, setof xs)
```

- Öt halmazműveletet definiálunk:

- unió (union, $S \cup T$),
- metszet (inter, $S \cap T$),
- részhalmaza-e (isSubset, $T \subseteq S$),
- egyenlők-e (isSetEq, $S = T$),
- hatványhalmaz (powerSet, pS).

Halmazműveletek: „unió” (union) és „metszet” (inter)

- Listaként kezeljük a halmazokat, később hatékonyabb ábrázolást választhatunk, pl. rendezett listát vagy bináris fát.
- Két halmaz uniója

```
(* union : 'a list * 'a list -> 'a list
   union(xs, ys) = az xs és ys elemeiből álló halmazok uniója
*)
fun union ([], ys)      = ys
  | union (x::xs, ys) = newMem(x, union(xs, ys))
```

- Két halmaz metszete

```
(* inter : 'a list * 'a list -> 'a list
   inter(xs, ys) = az xs és ys elemeiből álló halmazok metszete
*)
fun inter ([], _)      = []
  | inter (x::xs, ys) = let val zs = inter(xs, ys)
                        in
                          if x isMem ys then x::zs else zs
                        end
```

Halmazműveletek: „részalmaz-e” (`isSubset`) és „egyenlők-e” (`isSetEq`)

- Részalmaz-e egy halmaz egy másiknak?

```
(* isSubset : 'a list * 'a list -> bool
   isSubset (xs, ys) = az xs elemeiből álló halmaz részalmaz-e
                       az ys elemeiből álló halmaznak
*)
fun isSubset ([], _)      = true
  | isSubset (x::xs, ys) = (x isMem ys) andalso isSubset(xs, ys)

infix isSubset
```

- Két halmaz egyenlősége (a listák egyenlőségvizsgálata beépített művelet az SML-ben, halmazokra mégsem használható, mert pl. `[3, 4]` és `[4, 3]` listaként ugyan különböznek, de halmazként egyenlők)

```
(* isSetEq : 'a list * 'a list -> bool
   isSetEq(xs, ys) = az xs elemeiből álló halmaz egyenlő-e
                    az ys elemeiből álló halmazzal
*)
fun isSetEq (xs, ys) = (xs isSubset ys) andalso (ys isSubset xs)
```


Halmazműveletek: „halmaz hatványhalmaza” (powerSet)

A hatványhalmaz megvalósítása SML-ben ezen és a következő két fólián csak olvasmány haladóknak, nem vizsgaanyag.

- Az S halmaz hatványhalmaza összes részhalmazának a halmaza, az S -t és a $\{\}$ -t is beleértve.
- S hatványhalmaza úgy állítható elő, hogy kivesszük S -ből az x elemet, majd *rekurzív módon* előállítjuk az $S - \{x\}$ hatványhalmazát.
- Ha tetszőleges T halmazra $T \subseteq S - \{x\}$, akkor $T \subseteq S$ és $T \cup \{x\} \subseteq S$, így mind T , mind $T \cup \{x\}$ eleme S hatványhalmazának.
- Miközben a fenti elvet rekurzív módon alkalmazzuk, tehát fölsoroltatjuk az $S - \{x\}$ stb. részhalmazait, gyűjtjük a *már kiválasztott* elemeket. Egy-egy rekurzív lépésben a gyűjtő vagy változatlan (T), vagy kiegészül az x elemmel ($T \cup \{x\}$).
- A `pws` függvényben a `base` argumentumban gyűjtjük a halmaz *már kiválasztott* elemeit; kezdetben üres.
- $\text{pws}(xs, \text{base}) = \{S \cup \text{base} \mid S \subseteq xs\}$, azaz $xs \cup \text{base}$ azon részhalmazainak a listája, amelyek teljes egészében tartalmazzák a `base` halmazt.

Halmazműveletek: „halmaz hatványhalmaza” (folyt.)

- Ezzel a `pws` függvény:

```
(* pws : 'a list * 'a list -> 'a list list
   pws(xs, base) = mindazon halmazok listája, amelyek előállnak xs egy
                   részalmazának és a base halmaznak az uniójaként
*)
fun pws ([], base) = [base]
  | pws (x::xs, base) = pws(xs, base) @ pws(x, x::base)
```

- `pws(xs, base)` valósítja meg az $S - \{x\}$ rekurzív hívást (hiszen $x :: xs$ felel meg S -nek), azaz állítja elő az összes olyan halmazt, amelyekben x nincs benne.
- `pws(xs, x::base)` rekurzív módon `base`-ben gyűjti az x elemeket, vagyis előállítja az összes olyan halmazt, amelyben x benne van.
- `powerSet`-nek már csak megfelelő módon hívnia kell `pws`-t:

```
(* powerSet : 'a list -> 'a list list
   powerSet xs = az xs halmaz hatványhalmaza
*)
fun powerSet xs = pws(xs, [])
```

Halmazműveletek: „halmaz hatványhalmaza”, hatékonyabban

- `pws` rossz hatékonyságú, mert kétfelé ágazó rekurziót használ. Pl. egy 19 egész számból álló lista hatványhalmazának előállítását nem lehet kivárni. Írjunk hatékonyabb változatot.

- Az `insAll` segédfüggvény egy elemet szűr be egy listákból álló lista minden eleme elé.

```
(* insAll : 'a * 'a list list * 'a list list -> 'a list list
   insAll(x, yss, zss) = az yss lista ys elemeinek zss elé fűzött
                        listája, amelyben minden ys elem elé x van beszúrva *)
fun insAll (x, [], zss) = zss
  | insAll (x, ys::yss, zss) = insAll(x, yss, (x::ys)::zss)
```

- `powerSet` `insAll`-t használó rekurzív változata

```
fun powerSet [] = [[]]
  | powerSet (x::xs) = let val pws = powerSet xs
                        in pws @ insAll(x, pws, [])
                        end
```

- `powerSet` `insAll`-t használó iteratív változata

```
fun powerSet [] = [[]]
  | powerSet (x::xs) = let val pws = powerSet xs
                        in insAll(x, pws, pws)
                        end
```

EGYIDEJŰ DEKLARÁCIÓ

Egyidejű deklaráció

- Típusok, ill. értékek *egyidejűleg* is deklaráálhatók az `and` kulcsszó alkalmazásával.
- Vegyük a következő deklarációsorozatokat:

```
type sor = int; type osz = int;
datatype fa = L | B of fa * fa;
  datatype 'a verem = >| | >> of 'a * 'a verem;
val v1 = "a"; val v2 = "z";
fun f1 i = i + 1; fun f2 i = i - 1;
```

Ezeket a deklarációkat az SML-értelmező a *megadott sorrendben* értékeli ki.

```
type sor = int and osz = int;
datatype fa = L | B of fa * fa and
  'a verem = >| | >> of 'a * 'a verem;
val v1 = "a" and v2 = "z";
fun f1 i = i + 1 and f2 i = i - 1;
```

Az `and` szócskával elválasztott deklarációkat az SML-értelmező *egyidejűleg* értékeli ki.

Egyidejű deklaráció (folyt.)

- Egyidejű deklarációt kell használnunk kölcsönösen rekurzív függvények definiálására. Példa:

```
fun even 0 = true | even n = odd(n-1)
and odd 0 = false | odd n = even(n-1);
```

- Egyidejű deklarációt használhatunk két vagy több kötés egyidejű felcserélésére. Példa:

```
val v1 = "a"; val v2 = "z"; val v1 = v2 and v2 = v1;
```

- Egyidejű deklarációt használhatunk, ha fölülről lefelé haladva akarunk programot írni. Példa:

```
fun length zs = len zs 0
and len [] i = i | len (_ :: xs) i = len xs (i+1);
```

- A polimorf függvényeket a szekvenciális és az egyidejű deklaráció eltérően kezeli, mivel a típuslevezetést az SML-értelmező a teljes kifejezésre alkalmazza. Példa:

```
fun id x = x; fun hi () = id 3; fun nr () = id 4.0;
fun id x = x and hi () = id 3 and nr () = id 4.0;
```

A első sor kiértékelésekor `id 'a` $\rightarrow$ `'a` típusú. A második sor kiértékelésekor `id int` $\rightarrow$ `int` és `real` $\rightarrow$ `real` típusú lenne egyszerre, ami lehetetlen.

AZ ORDER TÍPUS

Az order típus

Az order típus definíciója (ld. `General.sig`)

```
datatype order = LESS | EQUAL | GREATER
```

[order] is used as the return type of comparison functions.

Példák az SML-alapkönyvtárból (SML Basis Library)

```
Int.compare      : int * int -> order  
Char.compare    : char * char -> order  
Real.compare    : real * real -> order  
String.compare  : string * string -> order  
Time.compare    : time * time -> order
```


LISTÁK RENDEZÉSE

Listák rendezése

- **insort** (beszúró rendezés),
- **selsort** (kiválasztó rendezés),
- **quicksort** (gyorsrendezés),
- **tmsort** (felülről lefelé haladó összefésülő rendezés),
- **bmsort** (alulról felfelé haladó összefésülő rendezés),
- **smsort** (simarendezés).

Beszűrő rendezés

- Az `ins` segédfüggvény az `x` elemet a megfelelő helyre rakja be az `ys` listában:

```
(* ins : real * real list -> real list
   ins (x, ys) = ys kibővítve x-szel a <= reláció szerint
   PRE: ys a <= reláció szerint rendezve van *)
fun ins (x, y::ys) = if x <= y then x::y::ys else y::ins(x, ys)
  | ins (x : real, []) = [x]
```

- `inssort`-tal rekurzívan rendezzük a lista maradékát; végrehajtási ideje $O(n^2)$:

```
(* inssort : ('a * 'b list -> 'b list) -> 'a list -> 'b list
   inssort f xs = az xs elemeiből álló, az f felhasználásával
                   rendezett lista *)
fun inssort f (x::xs) = f(x, inssort f xs)
  | inssort _ [] = []
```

- Példa `inssort` alkalmazására:

```
inssort ins [4.24, 4.1, 5.67, 1.12, 4.1, 0.33, 8.0]
```

Beszűrő rendezés, generikus változat

- Az `ins` függvényt generikussá tesszük:

```
(* ins : ('a * 'a -> bool) -> 'a * 'a list -> 'a list
   ins cmp (x, ys) = ys kibővítve x-szel a cmp reláció szerint
   PRE: ys a cmp reláció szerint rendezve van *)
fun ins cmp (x, ys) =
    let fun ins0 (y::ys) =
          if cmp(x, y) then x::y::ys else y::ins0 ys
        | ins0 [] = [x]
    in ins0 ys
    end
```

- Ezzel `inssort` egy újabb változata:

```
(* inssort : ('a * 'a -> bool) -> 'a list -> 'a list
   inssort cmp xs = az xs elemeiből álló, a cmp reláció
   szerint rendezett lista *)
fun inssort cmp (x::xs) = ins cmp (x, inssort cmp xs)
  | inssort _ [] = []
```

Beszűrő rendezés, generikus változat (folyt.)

- `inssort` eddigi változatai előbb elemeire szedik szét a rendezendő listát, majd hátulról visszafelé haladva, rendezés közben építik fel az újat.
- A jobbrekurziót és akkumulátort használó változatnak (`inssort2`) kisebb veremre van szüksége, mivel a listáról leválasztott elemeket balról jobbra haladva azonnal berakja a helyükre az eredménylistában. (A két megoldás futási idejét később összehasonlítjuk).

```
(* inssort2 : ('a * 'a -> bool) -> 'a list -> 'a list
   inssort2 cmp xs = az xs elemeiből álló, a cmp reláció
                       szerint rendezett lista *)

fun inssort2 cmp xs =
  let (* sort : 'a list -> 'a list -> 'a list
       sort xs zs = zs kibővítve az xs-nek a cmp reláció
                       szerint rendezett elemeivel
       PRE: zs cmp szerint rendezve van *)
      fun sort (x::xs) zs = sort xs (ins cmp (x, zs))
        | sort [] zs = zs
  in
    sort xs []
  end
```

Beszűrő rendezés `foldr`-rel és `foldl`-lel

- A második argumentumát akkumulátorként használó `foldl` kisebb vermet használ `foldr`-nél, ezért `inssortL` hosszabb listákat tud rendezni:

```
fun inssortR cmp = foldr (ins cmp) []
fun inssortL cmp = foldl (ins cmp) []
```

- Példák `inssort`-tal és `inssort2`-vel:

```
inssort op<= [4.24, 4.1, 5.67, 1.12, 4.1, 0.33, 8.0];
inssort2 op>= [4, 4, 5, 1, 0, 8];
inssort op< (explode "qwerty")
```

- Példák `foldr` és `foldl` felhasználásával:

```
fun inssortRi cmp = foldr (ins cmp) [];
fun inssortLr cmp = foldl (ins cmp) ([] : real list)

inssortRi op>= [4, 4, 5, 1, 0, 8];
inssortLr op>= [4.24, 4.1, 5.67, 1.12, 4.1, 0.33, 8.0]
```

A futási idők mérése, összehasonlítása

- 2000 elemet tartalmazó, véletlenszerűen előállított, illetve eredetileg éppen fordított sorrendű listák rendezéséhez szükséges futási időt mérünk.

- Véletlen eloszlású egészlistát állít elő a `Random könyvtárbeli rangelist` függvény:

```
val xs2000R =
    Random.rangelist (1, 100000) (2000, Random.newgen());
```

- Növekvő sorrendű egészlistát állít elő a `--` operátor:

```
infix --;
fun fm -- to =
    let fun upto to zs =
            if to < fm then zs else upto (to-1) (to::zs)
        in
            upto to []
        end;
```

```
val xs2000N = 1 -- 2000;
```

A futási idők mérése, összehasonlítása (folyt.)

- A futási időt az alábbi függvénnyel mérhetjük:

```

fun futIdo (sort, sortFn) (cmp, cmpFn) (xs, kind) =
  let val starttime = Timer.startCPUTimer()
      val zs = sort cmp xs
      val usr=tim,... = Timer.checkCPUTimer starttime
  in
    "Int sort with " ^ sortFn ^ ", " ^ cmpFn ^
    ", length = " ^ Int.toString(length xs) ^ " (" ^
    kind ^ "), time = " ^ Time.fmt 2 tim ^ " sec\n"
  end;

val t1N =
  futIdo (inssort, "inssort") (op>=, "op>=") (xs2000N, "increasing");
val t2N =
  futIdo (inssort2, "inssort2") (op>=, "op>=") (xs2000N, "increasing");
val t1R =
  futIdo (inssort, "inssort") (op>=, "op>=") (xs2000R, "random");
val t2R =
  futIdo (inssort2, "inssort2") (op>=, "op>=") (xs2000R, "random");

```


A futási idők mérése, összehasonlítása (folyt.)

- A 2000 elemű, fordított sorrendű lista rendezése az akkumulátort nem használó `inssort`-változatokkal több mint 5 s-ig, az akkumulátort használó változatokkal csak 0.01 s-ig tart (linux, 233 MHz-es Pentium).

```
Int sort with inssort, op>=, length = 2000 (increasing), time = 5.18 sec
Int sort with inssort2, op>=, length = 2000 (increasing), time = 0.01 sec
Int sort with inssortRi, op>=, length = 2000 (increasing), time = 5.14 sec
Int sort with inssortLi, op>=, length = 2000 (increasing), time = 0.01 sec
```

- Eltűnik a különbség, ha ugyanolyan hosszú, de véletlenszerűen előállított listákat rendezünk.

```
Int sort with inssort, op>=, length = 2000 (random), time = 2.39 sec
Int sort with inssort2, op>=, length = 2000 (random), time = 2.26 sec
Int sort with inssortRi, op>=, length = 2000 (random), time = 2.40 sec
Int sort with inssortLi, op>=, length = 2000 (random), time = 2.24 sec
```

Kiválasztó rendezés

```

(* selsort : ('a * 'a -> order) -> 'a list -> 'a list
   selsort cmp xs = az xs elemei cmp szerint növekvő sorrendben
*)
fun selsort cmp xs =
  let
    (* max : 'a * 'a -> 'a
       max (x, y) = x és y közül cmp szerint a nagyobb
    *)
    fun max (x, y) = if cmp(x, y) = GREATER then x else y

    (* min : 'a * 'a -> 'a
       min (x, y) = x és y közül cmp szerint a kisebb
    *)
    fun min (x, y) = if cmp(x, y) = LESS then x else y

    (* maxSelect : 'a * 'a list * 'a list -> 'a * 'a list
       maxSelect (x, ys, zs) = pár, amelynek első tagja az
          (x::ys) cmp szerinti legnagyobb eleme, második
          tagja az x::ys többi eleméből és a zs
          elemeiből álló lista *)
    fun maxSelect (x, [], zs) = (x, zs)
      | maxSelect (x, y::ys, zs) =
        maxSelect(max(x, y), ys, min(x,y)::zs)
  end

```

Kiválasztó rendezés (folyt.)

```

(* sSort : 'a list * 'a list -> 'a list
   sSort (xs, ws) = az xs elemei cmp szerint növekvő
                   sorrendben a ws elé fűzve *)
fun sSort ([], ws) = ws
  | sSort (x::xs, ws) =
    let val (z, zs) = maxSelect(x, xs, [])
    in
      sSort (zs, z::ws)
    end
in
  sSort (xs, [])
end

```

```
app load ["Int", "Char", "Real"];
```

```

selsort Int.compare [1,2,3,4,5,6,7,8,9];
selsort Int.compare [9,8,7,6,5,4,3,2,1];
selsort Real.compare [4.5,6.7,3.6,4.3,1.2,0.9,8.9,9.8,2.0];
selsort Char.compare (explode "Ej mi a ko tyukanyo");

```

Gyorsrendezés akkumulátor nélkül

```

(* quicksort1 cmp xs = az xs elemeinek cmp szerint rendezett listája
   quicksort1 : ('a * 'a -> order) -> 'a list -> 'a list
*)
fun quicksort1 cmp xs =
    let (* qs : 'a list -> 'a list
        qs ys = ys elemeinek cmp szerint rendezett listája
        *)
        fun qs (m::ys) =
            let (* partition : 'a list * 'a list * 'a list -> 'a list
                partition (xs, ls, rs) = olyan pár, amelynek első tagja
                az xs m-nél kisebb elemeinek a listája ls elé fűzve,
                második tagja pedig az xs többi eleme rs elé fűzve *)
                fun partition (x::xs, ls, rs) =
                    if cmp(x, m) = LESS then partition(xs, x::ls, rs)
                    else partition(xs, ls, x::rs)
                | partition ([], ls, rs) = qs ls @ (m::qs rs)
            in
                partition (ys, [], [])
            end
        | qs [] = []
    in
        qs xs
    end;

```

Gyorsrendezés akkumulátorral

```

(* quicksort2 cmp xs = az xs elemeinek cmp szerint rendezett listája
   quicksort2 : ('a * 'a -> order) -> 'a list -> 'a list
*)
fun quicksort2 cmp xs =
  let (* qs : 'a list -> 'a list -> 'a list
       qs ys zs = ys elemeinek cmp szerint rendezett listája zs elé fűzve
       *)
      fun qs (m::ys) zs =
          let (* partition : 'a list * 'a list * 'a list -> 'a list
               partition (xs, ls, rs) = olyan pár, amelynek első tagja
                   az xs m-nél kisebb elemeinek a listája ls elé fűzve,
                   második tagja pedig az xs többi eleme rs elé fűzve *)
                   fun partition (x::xs, ls, rs) =
                       if cmp(x, m) = LESS then partition(xs, x::ls, rs)
                       else partition(xs, ls, x::rs)
                   | partition ([], ls, rs) = qs ls (m :: qs rs zs)
               in
                   partition (ys, [], [])
               end
          | qs [] zs = zs
      in
          qs xs []
      end;

```

A futási idők mérése, összehasonlítása

```

val t1 = futIdo (inssort2, "inssort2") (op>=, "op>=") (xs2000R, "random");
                                     (* ~ 2 M összehasonlítás! *)
val t3 = futIdo (quicksort2, "quicksort2")
               (Int.compare, "Int.compare") (xs20000R, "random");
val t4 = futIdo (Listsort.sort, "Listsort.sort")
               (Int.compare, "Int.compare") (xs20000R, "random");
                                     (* ~ 300 E összehasonlítás *)

Int sort with inssort2, op>=, length = 2000 (random), time = 2.30 sec

Int sort with quicksort1, Int.compare, length = 20000 (random), time = 2.18 sec
Int sort with quicksort2, Int.compare, length = 20000 (random), time = 1.72 sec
Int sort with Listsort.sort, Int.compare, length = 20000 (random), time = 1.76 sec

Int sort with quicksort2, Int.compare, length = 200000 (random), time = 27.13 sec
Int sort with quicksort1, Int.compare, length = 200000 (random), time = 32.59 sec

val t7 = futIdo (Listsort.sort, "Listsort.sort") (Int.compare, "Int.compare")
              (Random.rangelist (1, 100000) (200000, Random.newgen()), "random");
! Uncaught exception:
! Out_of_memory

```

Összefésülő rendezések

- Az összefésülő rendezéshez kell egy olyan függvény, amely két listát növekvő sorrendben egyesít.

```
(* merge(xs, ys) = xs és ys elemeinek <= szerint
    egyesített listája
```

```
merge : int list * int list -> int list
```

```
*)
```

```
fun merge (xxs as x::xs, yys as y::ys) =
```

```
    if x <= y
```

```
    then x::merge(xs, yys)
```

```
    else y::merge(xxs, ys)
```

```
| merge ([], ys) = ys
```

```
| merge (xs, []) = xs;
```

- Korlátot jelent, ha a részeredményeket a veremben tároljuk.
- Akkumulátor használata esetén meg kell fordítani az eredménylistát.

Fölülről lefelé haladó összefésülő rendezés

- A fölülről lefelé haladó összefésülő rendezés (*top-down merge sort*) akkor hatékony, ha közel azonos hosszúságú az a két lista, amelyekre a rendezendő listát szétszedjük.

```
(* tmsort xs = az xs elemeinek a <= reláció szerint
    rendezett listája
    tmsort : int list -> int list
*)
fun tmsort xs = let val h = length xs
                  val k = h div 2
                in
                  if h > 1
                  then merge(tmsort(List.take(xs, k)),
                             tmsort(List.drop(xs, k)))
                  else xs
                end;
```

- A legrosszabb esetben $O(n \cdot \log n)$ lépésre van szükség.